

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

RECOMANDĂRI

COMISIA EUROPEANĂ

RECOMANDAREA COMISIEI

din 13 iulie 2010

privind orientările pentru elaborarea măsurilor naționale de coexistență pentru evitarea prezenței accidentale a OMG-urilor în culturile convenționale și ecologice

(2010/C 200/01)

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (UE), în special articolul 292,

având în vedere articolul 26a alineatul (2) din Directiva 2001/18/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 martie 2001 privind diseminarea deliberată în mediu a organismelor modificate genetic și de abrogare a Directivei 90/220/CEE a Consiliului (¹),

întrucât:

(1) Articolul 26a din Directiva 2001/18/CE prevede că statele membre pot adopta măsuri adecvate pentru a evita prezența accidentală a organismelor modificate genetic (OMG) în alte produse. Aceasta se referă în special la evitarea prezenței OMG-urilor în alte culturi precum cele convenționale sau ecologice.

(2) Structurile fermelor și sistemele agricole, precum și condițiile economice și naturale în care își desfășoară activitatea agricultorii din Uniunea Europeană sunt foarte diverse. Diversitatea sistemelor agricole și condițiile naturale și economice din UE trebuie luate în considerare la elaborarea măsurilor destinate să evite prezența accidentală a culturilor modificate genetic în alte culturi.

(3) Se poate dovedi necesar ca autoritățile publice din statele membre să stabilească pentru zonele în care se cultivă OMG-uri măsuri adecvate pentru a permite consumatorilor și producătorilor să aleagă între producția convențională, ecologică și cea modificată genetic (denumite în continuare „măsuri de coexistență”).

(4) Obiectivul adoptării măsurilor de coexistență în zonele în care se cultivă OMG-uri este de a evita prezența accidentală a OMG-urilor în alte produse, prevenind pierderile economice potențiale și eventualul impact al amestecării culturilor modificate genetic cu cele nemodificate genetic (inclusiv cu culturile ecologice).

(5) În unele cazuri, în funcție de condițiile economice și naturale, poate fi necesară excluderea cultivării OMG-urilor din zone extinse. Această posibilitate ar trebui să se bazeze pe demonstrarea de către statele membre că pentru zonele respective nu sunt suficiente alte măsuri pentru a preveni prezența accidentală a OMG-urilor în culturile convenționale sau ecologice. În plus, măsurile de restricționare trebuie să fie proporționale cu obiectivul (și anume, protejarea anumitor nevoi ale cultivatorilor de culturi convenționale sau ecologice).

(6) În contextul combinării sistemului de autorizare al Uniunii Europene, bazat pe principii științifice, cu libertatea acordată statelor membre de a decide dacă doresc sau nu să cultive culturi modificate genetic pe teritoriul lor, Comisia consideră că măsurile menite să evite prezența accidentală a OMG-urilor în culturile convenționale și ecologice ar trebui stabilite la nivelul statelor membre.

(¹) JO L 106, 17.4.2001, p. 1.

- (7) Este necesar să se înlocuiască Recomandarea 2003/556/CE ⁽¹⁾ pentru a reflecta mai bine posibilitatea oferită de articolul 26a statelor membre de a stabili măsuri pentru evitarea prezenței accidentale a OMG-urilor în culturile convenționale și ecologice. În consecință, orientările actuale își limitează conținutul la principalele principii generale pentru elaborarea de măsuri de coexistență, recunoscând faptul că statele membre au nevoie de suficientă flexibilitate pentru a ține cont de specificitățile lor regionale și naționale și de necesitățile particulare de la nivel local privind culturile și produsele convenționale, ecologice și de alte tipuri.
- (8) Biroul european pentru coexistență (ECoB) va continua să elaboreze, în cooperare cu statele membre, bune practici în materie de coexistență, precum și orientări tehnice pe teme conexe,

ADOPTĂ PREZENTA RECOMANDARE:

1. La elaborarea de măsuri naționale pentru evitarea prezenței accidentale a OMG-urilor în culturile convenționale și ecologice, statele membre ar trebui să respecte orientările prezentate în anexa la prezenta recomandare.
2. Recomandarea 2003/556/CE se abrogă.
3. Prezenta recomandare se adresează statelor membre.

Adoptată la Bruxelles, 13 iulie 2010.

Pentru Comisie
John DALLI
Membru al Comisiei

⁽¹⁾ Recomandarea Comisiei privind orientările pentru elaborarea de strategii naționale și bune practici în vederea asigurării coexistenței culturilor modificate genetic cu cele convenționale și ecologice (JO L 189, 29.7.2003, p. 36).

ANEXĂ

1. **Introducere**1.1. *Măsuri naționale de coexistență pentru evitarea prezenței accidentale a OMG-urilor în culturile convenționale și ecologice*

Cultivarea OMG-urilor în UE are implicații pentru organizarea producției agricole. Pe de altă parte, posibilitatea prezenței accidentale a culturilor modificate genetic (MG) în culturile nemodificate genetic (convenționale și ecologice) aduce în discuție problema modalităților de garantare a alegerii de către producător a diferitelor tipuri de producție. În principiu, agricultorii ar trebui să aibă posibilitatea de a cultiva tipurile de culturi agricole pe care le-au ales – indiferent dacă acestea sunt modificate genetic, convenționale sau ecologice. Posibilitatea ar trebui să fie armonizată cu dorința unora dintre agricultori și operatori să se asigure că culturile lor conțin în cea mai mică măsură OMG-uri.

Pe de altă parte, acest aspect este legat și de alegerea consumatorului. Pentru a oferi consumatorilor europeni posibilitatea de a alege între produse alimentare modificate genetic și produse alimentare nemodificate genetic, ar trebui să se asigure nu numai un sistem de etichetare și trasabilitate care să funcționeze corespunzător, ci și un sector agricol care să poată oferi diverse tipuri de produse. Capacitatea industriei alimentare de a oferi consumatorilor posibilitatea unei alegeri cât mai variate trebuie combinată cu capacitatea sectorului agricol de a menține diverse sisteme de producție.

Prezența accidentală a OMG-urilor peste pragul de toleranță stabilit în legislația UE impune necesitatea ca o cultură care era destinată a fi cultură nemodificată genetic să fie etichetată drept cultură care conține OMG-uri⁽¹⁾. Aceasta ar putea duce la scăderea veniturilor din cauza unui preț de piață mai scăzut al culturii modificate genetic sau la dificultăți de vânzare. În plus, este posibil ca agricultorii să suporte costuri mai ridicate în cazul în care sunt obligați să adopte sisteme de monitorizare și măsuri menite să reducă la minimum gradul de amestecare a culturilor modificate genetic cu cele nemodificate genetic.

Cu toate acestea, scăderea potențială a veniturilor pentru producătorii de produse agricole speciale precum produsele ecologice nu se limitează neapărat la situațiile de depășire a pragului de etichetare de 0,9 % stabilit în legislația UE. În anumite cazuri și în funcție de cererea de pe piață și de dispozițiile relevante din legislațiile naționale (de exemplu, unele state membre au elaborat standarde naționale pentru diverse tipuri de etichetare a produselor „fără OMG-uri”), prezența de urme de OMG-uri în anumite culturi destinate obținerii de produse alimentare – chiar și la niveluri inferioare pragului de 0,9 % – poate cauza pierderi economice operatorilor care ar dori să le comercializeze drept produse care nu conțin OMG-uri.

În plus, prezența OMG-urilor are implicații specifice pentru producătorii anumitor produse precum agricultorii care cultivă culturi ecologice⁽²⁾, având impact și asupra consumatorului final⁽³⁾. Deoarece o astfel de producție este adesea mai costisitoare, este posibil să fie necesare eforturi mai mari de separare pentru a evita prezența OMG-urilor cu scopul de a garanta solicitarea unui preț mai ridicat. În plus, constrângerile și caracteristicile existente la nivel local pot face ca, în unele zone geografice, aceste eforturi de separare să fie extrem de anevoioase și costisitoare.

Prin urmare, este necesar să se recunoască faptul că statele membre au nevoie de suficientă flexibilitate pentru a ține seama de necesitățile lor specifice la nivel regional și local cu privire la cultivarea OMG-urilor, pentru a obține o prezență cât mai redusă a OMG-urilor în culturile ecologice și în alte culturi, în cazul în care nu se poate obține prin alte mijloace un nivel satisfăcător de puritate.

1.2. *Distincția între aspectele economice referitoare la cultivarea OMG-urilor și aspectele științifice care au făcut obiectul evaluării riscurilor asupra mediului înconjurător*

Este important să se facă o distincție clară între aspectele economice ale cultivării OMG-urilor și aspectele legate de riscurile asupra mediului înconjurător care au făcut obiectul procedurilor de autorizare din Directiva 2001/18/CE și din Regulamentul (CE) nr. 1829/2003 privind produsele alimentare și furajele modificate genetic.

Conform procedurii stabilite în Directiva 2001/18/CE și în Regulamentul (CE) nr. 1829/2003, autorizația de eliberare a OMG-urilor în mediul înconjurător face obiectul unei evaluări cuprinzătoare a riscurilor asupra sănătății și a mediului înconjurător. Rezultatul evaluării riscurilor poate fi unul dintre următoarele:

(1) În conformitate cu articolele 12 și 24 din Regulamentul (CE) nr. 1829/2003, obligația de etichetare nu se aplică produselor alimentare/hranei pentru animale care conțin materiale care conțin sau constau în OMG-uri sau care sunt obținute din sau conțin ingrediente obținute din OMG-uri într-o proporție de cel mult 0,9 % din: (i) fiecare ingredient separat sau (ii) produsul alimentar compus dintr-un singur ingredient sau (iii) hrana pentru animale și fiecare furaj din care aceasta este compusă, cu condiția ca această prezență să fie accidentală sau inevitabilă din punct de vedere tehnic.

(2) În conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 834/2007 privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice, se interzice utilizarea în producția biologică a OMG-urilor, inclusiv sub formă de semințe, produse alimentare sau hrană pentru animale [articolul 9 alineatul (1)]. Se urmărește prin aceasta reducerea la minimum a prezenței OMG-urilor în produsele ecologice (a se vedea considerentul 10).

(3) COM(2009) 153 – Raportul Comisiei către Consiliu și către Parlamentul European privind coexistența între culturile modificate genetic, agricultura convențională și agricultura ecologică.

- se identifică un risc de producere a unor efecte dăunătoare asupra mediului sau a sănătății care nu poate fi gestionat, situație în care se refuză acordarea autorizației;
- nu se identifică niciun risc de efecte dăunătoare asupra mediului sau a sănătății, situație în care se acordă autorizația fără a se solicita vreo măsură suplimentară de gestionare în afara măsurilor specificate în legislație;
- se identifică riscuri, dar acestea pot fi gestionate prin adoptarea măsurilor adecvate (de exemplu, separarea fizică și/sau monitorizarea); în acest caz, autorizația va impune obligația de implementare a măsurilor de gestionare a riscurilor asupra mediului.

Pentru cazurile în care se identifică un risc asupra mediului sau a sănătății *după* momentul acordării autorizației, Directiva 2001/18/CE [articolul 20 alineatul (3)] și Regulamentul (CE) nr. 1829/2003 (articolele 10 și 22) prevăd o procedură de abrogare sau de modificare a aprobării sau a autorizației acordate de UE. În plus, statele membre pot invoca clauza specială de protecție prevăzută în Directiva 2001/18/CE (articolul 23) sau măsura de urgență prevăzută în Regulamentul (CE) nr. 1829/2003 (articolul 34) pentru a restricționa sau a interzice provizoriu cultivarea de OMG-uri pe baza noilor informații sau a informațiilor suplimentare referitoare la riscurile asupra sănătății sau a mediului.

Deoarece numai OMG-urile autorizate pot fi cultivate în UE ⁽¹⁾ și aspectele referitoare la mediu și la sănătate fac deja obiectul evaluării riscurilor asupra mediului înconjurător din cadrul procesului de autorizare UE, problemele rămase de rezolvat în contextul coexistenței se referă la aspecte economice asociate amestecării culturilor modificate genetic cu cele nemodificate genetic.

1.3. *Recunoașterea condițiilor agricole diverse din UE*

Agricultorii europeni lucrează în condiții foarte diferite. Dimensiunile fermelor și ale terenurilor arabile, sistemele de producție, rotația culturilor și modelele de cultivare a acestora, precum și condițiile naturale variază în Europa. Această varietate trebuie luată în considerare la elaborarea, punerea în aplicare și monitorizarea măsurilor naționale de evitare a prezenței accidentale a OMG-urilor în culturile convenționale și ecologice. Măsurile care sunt aplicate trebuie să fie specifice structurilor de ferme, sistemelor agricole, modelelor de cultivare și condițiilor naturale - dintr-o regiune.

Este posibil să fie necesare elaborarea și implementarea la nivel național sau regional de strategii și bune practici pentru cultivarea OMG-urilor, cu participarea agricultorilor și a altor părți interesate și ținând seama de factori naționali, regionali și locali.

Prin urmare, este adecvat ca măsurile de evitare a prezenței accidentale a OMG-urilor în culturile convenționale și ecologice să fie elaborate la nivel național și, în unele cazuri, la nivel regional sau local.

1.4. *Scopul și domeniul de aplicare al orientărilor*

Prezentele orientări îmbracă forma unor recomandări fără caracter obligatoriu, adresate statelor membre. Acestea au drept scop să ofere principii generale pentru elaborarea de măsuri naționale pentru evitarea prezenței accidentale a OMG-urilor în culturile convenționale și ecologice. Se recunoaște faptul că mulți dintre factorii care sunt importanți în acest context sunt specifici condițiilor de la nivel național, regional și local.

2. **Principii generale pentru elaborarea măsurilor naționale de coexistență pentru evitarea prezenței accidentale a OMG-urilor în culturile convenționale și ecologice**

2.1. *Transparență, cooperare transfrontalieră și implicarea părților interesate*

Măsurile naționale pentru evitarea prezenței accidentale a OMG-urilor în culturile convenționale și ecologice ar trebui să fie elaborate în cooperare cu toate părțile interesate și în mod transparent. Statele membre ar trebui să asigure cooperarea transfrontalieră cu țările vecine pentru a garanta funcționarea eficace a măsurilor de coexistență în zonele de frontieră. În acest sens, acestea ar trebui să asigure și să pună la dispoziție informații adecvate și punctuale privind măsurile pe care decid să le pună în aplicare.

2.2. *Proportionalitatea*

Măsurile pentru evitarea prezenței accidentale a OMG-urilor în alte culturi ar trebui să fie proporționale cu obiectivul urmărit (protecția nevoilor specifice ale cultivatorilor de culturi convenționale sau ecologice). Măsurile de coexistență ar trebui să evite impunerea de sarcini inutile pentru agricultori, producătorii de semințe și pentru alți operatori asociați oricărui tip de producție. Alegerea măsurilor ar trebui să țină cont de constrângerile și caracteristicile regionale și locale, precum forma și dimensiunea terenurilor arabile dintr-o regiune, fragmentarea și dispersia geografică a terenurilor arabile care aparțin agricultorilor individuali și practicile regionale de gestionare a culturilor.

(1) Pentru a putea fi cultivate în UE, OMG-urile trebuie să fi fost autorizate pentru cultivare în temeiul Directivei 2001/18/CE sau al Regulamentului (CE) nr. 1829/2003.

2.3. *Niveluri de prezență a OMG-urilor care trebuie impuse prin intermediul măsurilor naționale de coexistență pentru evitarea prezenței accidentale a OMG-urilor în culturile convenționale și ecologice*

Măsurile naționale pentru evitarea prezenței accidentale a OMG-urilor în culturile convenționale și în cele ecologice ar trebui să țină seama de cunoștințele existente privind probabilitatea și sursele de amestecare a culturilor modificate genetic cu cele nemodificate genetic. Aceste măsuri ar trebui să fie proporționale cu nivelul de prezență a OMG-urilor care trebuie respectat și care va depinde de specificitățile regionale și naționale și de nevoile speciale de la nivel local referitoare la culturile și producția convențională, ecologică și la alte tipuri de culturi și producție.

2.3.1. În unele cazuri, prezența urmelor de OMG-uri în produsele alimentare și în hrana pentru animale are un efect economic numai atunci când aceasta depășește pragul de etichetare de 0,9 %. În cazurile respective, statele membre ar trebui să considere că sunt suficiente măsurile de asigurare a respectării pragului de etichetare de 0,9 %.

2.3.2. Statele membre ar trebui să rețină faptul că este posibil să nu fie nevoie să se aplice niveluri specifice de prezență a OMG-urilor în cazul în care etichetarea unei culturi drept cultură modificată genetic nu are nicio implicație economică.

2.3.3. În alte cazuri, scăderea potențială a veniturilor pentru producătorii de culturi ecologice și pentru unii producătorii de produse convenționale (de exemplu, anumiți producători din industria alimentară) se poate datora prezenței de urme de OMG-uri la niveluri inferioare pragului de 0,9 %. În cazurile respective și cu scopul protejării anumitor tipuri de producție, statele membre vizate pot stabili măsuri având drept scop atingerea nivelurilor de prezență a OMG-urilor în alte culturi care să fie inferioare pragului de 0,9 %.

Indiferent de nivelul de prezență a OMG-urilor care este stabilit prin măsurile de coexistență, pragurile stabilite în legislația UE ⁽¹⁾ vor continua să se aplice pentru etichetarea prezenței OMG-urilor în produsele alimentare, hrana pentru animale și în produsele destinate prelucrării directe.

2.4. *Măsuri de interzicere a cultivării OMG-urilor în zone extinse (denumite în continuare „zone fără culturi modificate genetic”)*

Diferențele existente în privința aspectelor regionale, precum condițiile climatice (care influențează activitatea agenților de polenizare și transportul polenului de către vânt), topografia, modelele de cultivare și sistemele de rotație a culturilor sau structurile agricole (inclusiv structurile înconjurătoare precum garduri vii, păduri, terenuri necultivate și dispoziția spațială a culturilor) pot influența gradul de amestecare a culturilor modificate genetic cu cele convenționale și ecologice, precum și măsurile necesare pentru evitarea prezenței accidentale a OMG-urilor în alte tipuri de culturi.

În funcție de anumite condiții economice și naturale, statele membre ar trebui să ia în considerare posibilitatea interzicerii cultivării OMG-urilor pe zone extinse ale teritoriului lor pentru a evita prezența accidentală a OMG-urilor în culturile convenționale și ecologice. Astfel de interdicții ar trebui să se bazeze pe demonstrarea de către statul membru a faptului că, pentru zonele respective, alte măsuri nu sunt îndeajuns pentru a se obține un grad satisfăcător de puritate. În plus, măsurile de restricționare ar trebui să fie proporționale cu obiectivul urmat (și anume, protejarea anumitor nevoi ale cultivatorilor de culturi convenționale și/sau ecologice).

2.5. *Reguli privind răspunderea*

Aspectele privind compensațiile financiare sau responsabilitatea pentru pagubele economice sunt de competența exclusivă a statelor membre.

3. **Schimbul de informații la nivelul UE**

Comisia va continua să colecteze și să coordoneze informații relevante bazate pe studiile aflate în curs de desfășurare la nivelul UE și la nivel național și să ofere asistență tehnică statelor membre interesate cu scopul stabilirii de strategii naționale în materie de coexistență.

Coordonarea aflată în curs de desfășurare prin COEX-NET ⁽²⁾ și asistența tehnică asigurată de Biroul european pentru coexistență (ECoB) ⁽³⁾ vor continua să fie oferite. ECoB va continua să actualizeze un catalog informativ de măsuri, precum și o listă a factorilor agronomici, naturali și specifici anumitor culturi care trebuie luate în considerare la elaborarea de măsuri naționale pentru evitarea prezenței accidentale a OMG-urilor în culturile convenționale și ecologice. Statele membre ar trebui să continue să contribuie la activitățile tehnice ale ECoB.

⁽¹⁾ Articolele 12 și 24 din Regulamentul (CE) nr. 1829/2003 și articolul 21 alineatul (3) din Directiva 2001/18/CE.

⁽²⁾ Scopul Grupului de lucru în rețea pentru schimbul și coordonarea de informații privind coexistența între culturile modificate genetic, culturile convenționale și culturile ecologice (COEX-NET) este de a facilita schimbul de informații între statele membre și Comisie.

⁽³⁾ ECoB elaborează culegeri de bune practici, pe culturi specifice, destinate măsurilor tehnice de coexistență. ECoB este alcătuit dintr-un secretariat și din grupuri de lucru tehnice pe culturi specifice formate din experți ai statelor membre și ai părților interesate.